

Kral přińdže

**Wón budže kral,
kiž budže mudrje knježić
a budže prawo a prawdosć dźeržeć.**

(Jeremija 23,5)

Před sto lětami běše wulke přihotowanje, hdyž připowědźi so wopyt krala. Swjedźenski wuběrk z byrgermištrom na čole so wuzwoli, čestne wrota so stajichu, šulske dźeći wobstarachu sej chorhojčki, zo bychu prawje kiwać móhli, čestne knježny w bělych drastach so wupytachu. Hdyž kral přijědže, běše cyła ludnosć po puću. Časy su so změnil. Kralojo su wotstupili a na jich městno su politikarjo stupili. Na někotre lěta wukonjenja swoje dźěło a potom zaso wotstupja. Su woni kaž mudri kralojo, kiž

prawo a prawdosć dźerža? Wotmołwa budže wšelaka. Čestne wrota so njestajaja, hdyž woni přijědu. Ludnosć wostanje doma.

Profet Jeremija bě swojemu ludej připowědźil, zo přińdže w swojim času mudry kral, kiž so wo to postara, zo bydli lud zaso bjez strachoty. Wulki kral Dawid běše přikład za wočakowanje wo kralu, kiž zjednoči rozpjeršeny lud. Bjezmała po lěttysaca nadžiješe so židowski lud na sprawného a mudreho krala, tola wočakowanja so njespjelnichu. Štóżkuli tež běše kral w Israelu, tón wopokaza so po krótkej chwili jako njekmany, jako koruptny a njesprawný. Znaty přikład za to je kral Herodes Wulki. Romjanam napřečo, kiž běchu jeho zasa dźili, běše podwólny kaž lakaj. Swój lud pak teptaše a tyranizowaše.

Za čas krala Herodesa spjelnili so wě-

šćenje Jeremije wo sprawnym kralu. Jezus Chrystus so narodži. Nic drje w Jerusalemskim palasće, ale w skromnej hródzi w Betlehemje.

Přez cyły Nowy zakon čehnje so prašenje za bytosću Chrystusoweho kralestwa. Čert poskići Jezusej kralestwo nad cyłym swětom, hdyž by so jemu klonil a so k njemu modlił. Tola tute knjejestwo Jezus wotpokaža. (Matej 4,9-10)

Jezus začahny do Jerusalema jako kral. Tola nic na konju abo kamelu, ale na wóslycy, zo by pokazał, zo je hinašić kral hač ći, kiž sedža na trónach swěta. (Matej 21,1-9). Přenjeho adwenta smy to jako scénje w cyrkwi slyšeli.

Pilatus so Jezusa woprašaja: Sy ty kral Židow? Jezus tehdy najjasnišo swoje kralestwo postaja: „Moje kralestwo njeje wot tuteho swěta.“ Na wospjetne prašenje Pilatusa praji Jezus: „Ja sym kral. Ja sym so za to narodzil a sym za to na swět přišoł, zo bych prawdže swědčil.“ (Jan 18,37) Tehdy wupraji Jezus, zo wón spjelnili Jeremijowe wěšćenja.

Jezus Chrystus je kral křesćanow. Wón njeknježi po wašnju swěta z mocu a lešču, ale z tym, zo sej dobudže wutroby ludźi. Štož je so wo njebohej princesnje Dianje prajiło, zo bě wona kralowna wutrobow, móžemy jako wobraz chroble na Jezusa přenjesć: Wón je kral wutrobow. Swoju sprawnosć a mudrosć wozjewi tym, kiž jemu swoju wutrobu wotewrja. Čim wjace ludźi so jemu přiwobroći, čim lěpje móže wón knježić jako sprawný a lubowacy kral.

Adwent je kaž čas, w kotrymž přihotujemy so na wopyt našeho krala. Stajimy sej hažki do jstwy, zaswěćimy swěčki, slychamy na měrnu hudźbu. Wjele ludźi dže přez hodowne wiki, zo bychu „rumpodicha honili“. Druhdy wšak so zda, zo so přihotuje a přihotuje, tola kral nje přińdže. Stručle su to potom hody, hdyž so jenož swjeći swjećenja dla. Tole pak so nam křesćanam stać njemóže. Swjećimy hody jako přichad mudreho a sprawného krala k nam na zemju. Zwonkowne přihoty su dobre, hdyž nas woprawdže k temu wjedu, zo swjećimy narodženje Jezusa Chrystusa, našeho krala.

Jan Malink

Dohodowna romantika: wječor na Budyskim Hrodźišku. Adwentny a hodowny čas pak so njedodni z romantiskimi začućemi, wědomje chcemy so přihotować na přichad krala wšeho swěta.

Foto: J. Maćij

Hodowne zbozopřeca

Lube džeci!

Zaso je so hodowny čas přibližit a smědžachmy lětsa samo hizi kónc nowembra přeni adwent swjećic. W šuli wsak je dohodowny čas jara napinacy, dokelž pisać hi šce wjela kontrolow a rjadowniskich džětow. Zawěse wuknjeće tež hizi pilnje cu-

rečach, dokelž so hody po wšem swěće swjěca – hač w dalokaj Awstralskej, hdžež moja nětikle lěco, abo w zymnej islondskej, hdžež moja nětikle polarnu noc. Hdž po-mysliš na to, zo je so Jezus, kotrehoz "narodniny" každe lěto k hodam swjećimy, před wjace hač 2000 lětami w ma-lym palestinskim městaku narodži, je tola wulki džiw, newěrnó? Něk pak přejū wam zohnowane hody a wjela wjeseła při hodanju rěcow!

Jadwiga

1. Felix Naivadi!
2. Gledileg Jól!
3. Kellemes karácsony Ünnepeketi!
4. Wesolych šwajt Božego narodźenja!
5. Joyeux Noël!
6. Veselé Vánoce!
7. Sárbdatori fericite!
8. Mele Kalihimaka!
9. Merry Christmas!
10. Gaján Kristnaskoni!

Nowa knizka z Chwacíc

wuhódnanje:
1. španišćina, 2. islandšćina, 3. madžarsćina, 4. pólsćina, 5. francošćina, 6. česćina, 7. rumunšćina, 8. hawaiišćina, 9. jendželšćina, 10. esperanto

Lětsa před 130 lětami je so na šuli w Chwacícach narodžił Ōta Wicaz, znaty serbski literarny a kulturny stawiznar, redaktor a spisowacel. W dzakownym spominanju na njeho je něko forski zarjad w Chwacícach wudał brošurku „Das Steinkreuz bei Oehna“, w nowšim času zdžela zhubi!l přez zadoženje špateho jězora a wulku nowotwarsku kónčinu w Strowtnej studni. Knižku móžeja sej zajimcy za pjeć eurow na farje w Chwacícach kupić.

„Das Steinkreuz bei Oehna“ je hizi druha powědka z pjera Ōty Wicaza, kiž je Chwacćanski farar Wilfried Noack dał w němskim přetožku wozjewić. Hizo w milionowym lěće 2000 su wušli Ō. Wicaz z Chwacícach w „Hody w Chwacćanskej šuli“ („Hody w Chwacćanskej šuli“), kotrež na- dndžechno telko zajimcow, zo dyrbyješe so druhi naklad čišćec. Tež tu- ta knizka je hišće k do- stacū na Chwacćanskej farje. Fararfej Noackej wobstajnu přocu wo wuwědomnje a šerje- nje serbskeho namrě- stwa w jeho wosodo- maj w Chwacícach a

Znatej powěće wot rodzeneho Chwacćana Ōty Wicaza, wudatej wot Chwacćanskeje fary w němskej rěči

„Kral česće“

Foto: B. Pittkunings

Hdž šce raz w delnosaksim měsće Gifhornje, poručam wam wopyt w muzejū mlynow. Šrjedž teho muzeja pod hólým njebjom je tež ortodoksna cyrkej, hdžež swjěca kóždu njedželu kemše. Cyhy twar je dar knjeza Wrobla z lěta 1982. Tón pocha- dža ze Sleziskeje. Mi! je nadpodyto, zo tam na krućifiks nještej! „INRI“, ale „Car sła- wy“. Slowo „car“ ma swoje korjenje w slo- wje „Cäsar“, němšce „Kaiser“, a pokazuje z tym na to, zo je Chrystus kral cytho swěta.

Bernd Pittkunings, Dešno

Stoinowany adwentny
a hodowny čas
preje wam
redakcija Pomhaj Böh

„Z TORU po wšech pucach“ zaso na předan

Loni špěšnje rozěbrana kniha z wosobin- skimi naboznymi myslimi ewangelskich a katolskich wěriwych „Z TORU po wšech pucach“ nětko do hód w dalsim nakładze předlezi. Měrana Cusćyna a Měrcin Salow- ski staj z wulkeje ličby w rozhošou pod hesłom „Nabozne słowo“ wusytanych pri- noskow za kóždy džehn lěta jedyn wupryta- toj a do zběrki zestajtoj. Mlodozi a staraši awtorojo wotkrywaja w najwšelakoristich rukopisach hituboki zmysl Božeho słowa.

Hodowny koncert

Bučecćanski cyrkwinški chor wuhotuje ho- downej koncertaj sobotu, 11. decembra, w 17.00 hodž. we Worcyńskim hródze a njedželu, 12. decembra, w 16.00 hodž. w Bučecćanskej cyrkwi. Přednjeju so špěwy w instrumentalne tworby. Na koncerće we Worcynje zaklińča tež wjacore serbske špěwy a kěrluše.

TM. Ľupoj!

Nanowy nawróć

Druha swětowa wójna hižo třeće lěto horwješe. A nětk běše tež za našeho nana tak daloko, zo dyrbyeše so uniformu woblec. Wšitke próstwy, zo bě wón tola jenički muž na našim Nowšanskim kublešku a zo bě runje dwaj a poł lětdžesatka do teho jeho nan w Ruskej zahinyl, ničo njepomhachu. Nó haj, ja džě słušach tež do muskeho splaha, tola njechodžach ani hišće do šule a mējach hišće lěto čakać. Nětk měještej naša wowka Lejna, nanowa mać, a naša z Nydeje pola Łaza pochodźaca mać wšo džěto, wšitke starosće a wjesela samej na šiji. Ně, wjesela zawěsće lědma běchu. Mjez wowku a našej maćerju knježeše druhdy chětro napjaty poměr. Snadž to tež kusk na žarliwosći zaležeše, běše džě nan wowcyny jenički syn. Wjace pak njeměł wo swójbných počahach a poměrach wupowědać. To so prosće njeslušša.

Potajkim: Naš nan běše pola wojakow, najprjedy w Belgiskej a potom w Francoskej. Hdys a hdys měješe dowol. Tak tež w lěcu lěta 1943. Džewjeć měsacow pozdžišo narodzi so naša najmlódša. Nětk běchmy tři džěći a džěla bě hišće wjace. Wowka wšak radšo wonka džělaše a mać wobstaraše domjacnosć.

Moja wulka sotra a nětko tež ja chodzachmoj do Rakečanskeje ludoweje šule, hdžež zwjetša ta čerwjena chorhoj z tym skomolenym křížom před twarjenjom wisaše. W dohodownym času zwučowachmy w přenjeji rjadowni pola wučerki knježny Riedelec, kotraž z Budyšina pochadžeše, hodowny spěw. Tola žadyn křescánski, skerje tajki, kiž do Rudnych horin słuša. Křescánske zmyslenje a kubljanje běše ze šulow wučěrjene było (kaž něšto lět pozdžišo tež zaso).

Naša mać staraše so wo to, zo bychmy přeni dzeń hodow rano něšto pod božodzěscowym štomom ležo měli. To běše jara čezko w času wójny. Na hodowne dary lěta 1944 pak so hišće jara derje dopominam.

W Rakečanskej brónjernej Muna pa-

slachu wukrajni wójnsy jeći we wólnym času najwšelakorije hrajki a tež wěcy za wšědnju potrebu kaž toboły, kotrež ze štryčkow plećechu. Wcípny, kaž hižo přeco běch, wučušlich na nanowym kamorje w dobrej stwě krótko do hód z drjewowych kruchow wudžěłany krokodil, kotryž so pohibowaše, wězo bjez motora, a drjewjanu mjetel, kotraž tehornja swojej křidle pohibowaše. Wšitko běše rjenje pomolowane było. Za mnje a jenož za mnje a nic mojedla tež za mojej sotře běše zelene lěta. Tež wone běše z drjewa wudžěłane. Wjesela z nim bě jenož krótko, přetož wójna traješe jenož hišće pjeć měsacow a po wójnje běchu wšitke hrajki, kiž na to dopominachu, samo wot so zakazane ...

A naš nan? Wosrjedź lěta 1944 pobyštaj Rakečanski byrgermišter N. a stronski wjednik M., wobaj Serbaj, pola wowki a maćerje a jimaj zdžělišťaj, zo je nan zhubjeny: „Vermissst!“

Mać a wowka płakaštej. Nětk knježeše njedzele dołho stysknošć a přeco zaso tež kusk nadžije, zo je nan tola hišće žiwy. A woprawdže, po wěštych času dóndže z posrědkowanjom Mjezynarodneho čerwjeneho kříža w Genfje zdžělenka, zo je naš nan žiwy a zo je w jendželskim wójnskim zajeću. Bórze smědžeše nam nan we wěštych wotstawkach pisać. Běchu to listy z wosebiteje papjery. To traješe dobrej dwě lěće. Skóncnje pak nam pisaše, zo budže bórze pušćenje, hišće w lěće 1946.

Posledni list wot njeho dóstachmy z Lipska, hdžež dyrbjachu bywši wójnsy jeći dwutydžensku kwarantenu přežiwić.

Dwaj dnjej do patoržicy mējachu šulske džěći w Rakecach swoju přenjeju hodowničku. Tež ja sej ze swojej wulkej sotru do baraki na ležownosći džzensnišeje starownje dóndžech. Poskići so nam hodowny program a na kóncu dóstachmy někajki skromny darik. Ducej domoj založich hišće pola susodžic do domu, hdžež mi Friedec četa hnydom radžeše radšo domoj hić, dokelž tam něchtó na mnje čaka ... Nan sedžeše doma za kuchinskim blidom a na klinje měješe našu najmlódšu, kotraž teho

Nan awtora, Alfred Šoita z Noweje Wsy pola Rakec, jako wojak za čas Druheje swětoweje wójny. Hody 1946 wróći so z jendželskeje wójnskeje jatby domoj.

cuzeho wuja docyła njeznaješe. Dzeń po jeje narodže běše nan na dowolu pobywši zaso do wójny čahnył a so hakle po nimale třoch lětach nawróćił.

Wot Lipska běše hromadže z druhimi, kotřiž do samsneho směra chychu, do Drježdžan jěł. Wottam pak žadyn čah do Budyšina njejedžeše, tuž sydney so sobu do Kamjenskeho. Haj, a wot Kamjenca nózko waše nan potom přez Nowoslicy a Jitk domoj. Hać do Nowoslic přewodžeše jeho serbski krajan, kiž běše runja jemu w jendželskim wójnskim zajeću był.

Nan přinjese wulki namórniski měch sobu, a do njeho běše tež za swoje tři džěći rjane hodowne dary stykane mět.

Ja njejsym na kakaw a šokoladu a předewšěm na te barbjenčki zabył. Škoda, zo njejsym sobu dožiwił, kak běštej jemu mać a wowka wokoto šije padnyłej!

Hinc Šoita

Kurt Latka w Přiwćicach 80 lět

Dnja 12. decembra swjeći angažowany doholětny serbski synodala Kurt Latka swoje wosomdzesaćiny.

Jubilar je so jako druhi syn ratarja Gustawa Latki (1894–1955) a jeho mandžel-skeje Marje rodz. Štrympic z Kupoje (1897–1986) 1924 w Přiwćicach narodził. Bratr Arnošt bě dwě lěće starši. Staršej měještaj mału žiwnosć a nan je sebi ze wšelakimi, wosebje zymskimi džěłami něšto přizasłužil. Džěd Awgust Latka (1856–1941) bě markantna wosobina a bydleše sobu w domje. Swěru sedžeše džěd kóždu njedzelu na swojim městnje na łubi Budyšinskeje cyrkwy a tak mójnje spěwaše, zo dyrbjachu so kantor Holan a wosadni ze spěšnosću po nim měc. Wobstojnosće doma běchu jednore. Wróco zhladuju bě džěcacy čas rjany a z mnohimi dožiwjenjemi napjel-njny.

1931 zastupi Kurt Latka do Budyšinskeje šule. Přenje tři lěta bě jeho wučer sławny kantor Arnošt Holan (1882–1948), nan wuběrnej organistki Lubiny Holanec-Rawpovej. Rady wón z džěćimi serbsce rěčeše a spěwaše. Lěta 1934 bu ze šulskeje služby pušćeny, dokelž njeměješe žane sympatije za nowe nacionalsocialistiske mócnarstwo. Z česćownosću spomina jubilar na swojeho přenjeju wučerja.

Lěto 1939 bě za Latkec swójbu čezke lěto. Někotre njedzele po konfirmaciji Kurta Latki je bratr Arnošt, kiž chodžeše wot lěta 1936 na wyšu šulu do Budyšina, na jězbje z kolesom wot Wulkeho Šunowa domoj w nahlej křiwicy při Wurbisowej horje smjertnje znježbožil. To bě zrudoba. Mój nan, kiž bě tehdy mlody duchowny w Budyšinku, je dyrbjal młodzenca pochować.

1. septembra so wójna započa. Na samsnym dnju dyrbyeše Latkec nan džěto wjesnjanosty přewzac, dokelž dotalnego wjesnjanostu Henniga dla wobšudzenstwa wot-sadžichu, byrnjež běše stronjan a měješe znamješko ze złočanej kromu. Tak dyrbyeše so doma bėrow zarjadować a ludžo stejachu samo na schodach, zo bychu za wšo móžne kartki za nakupowanje dostali.

Hdyž bě šulu wuchodzil, je jubilar doma džěłal a připódlu ratarsku šulu w Bošecach wopytal, kiž zakonči w měrcu 1942 jako druhi najlěpši. Scěhowaše praktikum na kuble z 200 ha w Malsecach pola inspek-

Jubilar Kurt Latka z Přiwćic Foto: priwatne

tora Ehriga, kiž bě wosobny knjez. Ale hižo w decembru samsneho lěta, krótko do swójich 18. narodnin, dyrbyeše Kurt Latka do wotakow.

Po wukubtanju blisko Prahi póstachu jeho w juniju 1943 do Ruskeje. Hačrunjež njetrjebaše bjezposrednje při fronće wojowac, je tež smjertne strachi přetrať partizanow a wojskich lětađow dla. Kónc wójny, 8. meje 1945, dožiwi sewjernje wot Lipowy při Baltiskim morju. Scěhowachu tři čezke lěta we wójskej jatbje w lěhwje srjedz Urala. Mnozy tuťon čas njepřežiwichu. Dnja 27. junija 1943 bě dyrbjal do Ruskeje jěc, na dzeń pjeć lět pozdžišo smědžeše ju zaso wopušćić.

Kurt Latka je surowu wójnu zeznal a tež nječłowjeski system Stalina. Z wulkej česćownosću myslu pak tež na tych, kiž su jatym bjez hidy pomhali přežiwic.

W decembru lěta 1948 přewza jubilar staršisku žiwnosć. Bórce po tym zezna na wjesnym swjedženju w Malešecach Běrkec Marku, sotru swójeho šulskeho přečela a pozdžišeho serbskeho diakona Arnošta Běrki z Plusnikec. Wona pochadžeše z jednoreje serbskeje ratarskeje swójby ze šěsć džěćimi. 8. julija 1951 bě wěrowanje w Malešecach a rjany swjedzeń pola Běrkec. Mandželstwo bu zohnowane ze synomaj Gottfriedom a Günterom a z džowku Margit.

W nalěcu 1960 nawalichu so propagandisća SED tež do Přiwćic, wabjachu a nučachu burow do prodrustwa. Dom wot domu chodžo nadběhowachu tych, kotřiž nochcychu zastupic. Socialisticy funkcionarajo spóznachu, zo ratarjo dobrowólne do LPG njezastupja, a tak přetłóčichu z wulkej propagandu a psychiskim čišćom stoprocentowsku kolektiwizaciju ratarstwa. Poslednja kruwa wopušćić Latkec hródz 1968.

Latkec mandželskaj namakaštaj swoje

džěłowe městno w zahradnistwje a 1970 dósta Kurt Latka nadawk, přewzac pólnje plahowanje zeleniny. Jako brigaděr organizowaše wšitke džěła na naposledk nima-le 100 ha. Na žnjach pomhachu na polach wšomóžni ludžo. Najspušćomniši pomocnicy běchu sowjetscy wojacy, kotřiž so wjeselachu, zo smědžachu raz z kaserny a zo něchtó jich rěc derje rozumi. Naš jubilar jim rady pomhaše. Runje w decembru 1989 započa so za njeho čas renty.

Wosebje rady a z džakownosću spomina bratr Latka na wjelelětnu sobudžěto w cyrkwi. Wot lěta 1954 přislušeše Budyšinskemu cyrkwinskemu předstejićerstwu. To njeje so stronjanam lubito, po jich wučbje wšak je wěra opium za lud. Mnozy su kariery dla cyrkej wopušćili, za jubilara to pak njepřidže do prašenja. Tež bój wo socialistisku brigadu njeje sobu činiť, dokelž bě za njeho próca wo dobre džěłowe wuslědky samozrozumliwa.

Wot lěta 1960 bě sobustaw wokřesneje synody a wot nazymy lěta 1974 hač do 1995 zastupjer ewangelskich Serbow w synodze Ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkwy Sakskeje. Džěto synodale njeje ženje jako čezu wobhladowať, wjele bóle jako šulu žiwjenja. W financnym a pozdžišo w hospodarskim wuběrku je ze swojimi nazhonjenjemi k dobremu našeje cyrkwy přinošowať. Mnohe wuznamne wodzace wosobiny cyrkwy je na dwójce wob lěto so wotměwacych zeńdženjach synody zeznal. Synody běchu na NDRski čas tež šule demokratije. W lětomaj 1984 a 1990 je wón samo jako najstarši synodala dwójce synodu zahajil a ju nawjedowať hač k wólbje noweho synodalneho prezidenta. Tež džensa hišće so starši synodalajo za bratrom Latku wobhonja a rady na njeho spominaja.

Wjele smy tež hižo z jeho pjera čitať móhli. Štož rady hišće wjace z jeho žiwjenja zhončić chce, tón móže sebi „Žiwjenske dopomnjenki ze sydrom lětdžesatkow“ kupić abo wupožčić, kiž je wón swojim džěćom a wnučkam na přikładne wašnje napisal. Čas renty wón aktiwnje wužiwa za hajeńje zwiskow a podpěru burow w nětčišim ruskim džělu Wuchodneje Pruskeje. Za serbskich ewangelskich zeńdženjach widžimy jeho husto hromadže z jeho mandželskeje. Za lětuše wobnowjenje Budyšinskeje cyrkwy je so jara zasadžowať a wón so wjeseli, zo džěła tak derje postupuja.

Tak chcemy jubilaraj k wosomdzesaćinam wutrobnje gratulowať, so jemu džakowať za wšu prócu a za wšo džěto a jemu za přichod přeč čišćosć, strowotu a wjele wjesela a zo by Bože zohnowanje na nim a jeho swójbje wostało. **Handrij Wirth**

Lebenserinnerungen aus sieben Jahrzehnten Kurt Latke

Pod tutym titulom je jubilar w lěće 1998 napisal za swojich swójbných swoje žiwjenske dopomnjenki.

Spominanje na 100. posmjertne narodniny Pawoła Hajny

Dnja 7. nowembra 1904 narodži so jako třeći z pjeć synow žiwnošćerja Jana Hajny a jeho mandželskeje Rejzy rodź. Gnaukec z Lubjenca, wobaj ew.-luth. wěrywuznaća, Pawoł Arnošt Hajna w Splósku. Do šule chodžeše hromadze ze swojim jenož třináće měsacow młodším bratrom Gustlom do Rachlowa k „staremu Šěcy“, kaž jeho mjenowachu. Bě to sławny slědžer mjetelčkow, bručkow a překasancow kaž tež wuběrný znajer domjaceje ptačiny Korla Bohuwer Šěca.

Na paćerje pak dyrbyeše do Budestec, hdžež so w tym času ze swojej pozdžišej žonu zezna. Paćersku wučbu podawaše wyši farar Moric Domaška, kotryž jeho na njedźeli Palmarum 1919 tež konfirměrowaše.

Dnja 1. meje samsneho lěta poda so na wučbu k šewskemu mišterj Augustej Schulze do města, kiž měješe swoju džěłarnju na Drjewowych wikach. Wukubłanje wotzamkny ze zhotowjenjom muskich stupnjow w léće 1922. W času inflacije měješe tež wón lědma džěło.

30. haperleje 1933 woženi so z Fridu Marju Lehmanec (Wicazec) ze Starych Hajnic. Jimaj so narodži jedna džowka.

1935 zložil wón pruwowanje jako šewski mišter. W samsnym léće bu hač do 20. meje 1940 přistajeny pola firmy Bata na Bohatej w Budyšinje.

Hižo jako młodzenc bě sobustaw serbskeho towarstwa Lubin w Budestecach a zahority spěwar w spěwnym towarstwje

Row Pawoła Hajny, jeho mandželskeje a swójbných na Budestečanskim pohrjebnišću
Foto: T. Malinkowa

Pawoł Hajna na serbskim cyrkwiskim dnju w 70tych lětach
Foto: prywatne

Sołobik w Sowrjecach, tehorunja po žerńwje spěwar w Budestečanskim cyrkwiskim chórze.

1940 dyrbyeše k wojakam, najdlěši čas přebywaše w Pólskej. Tam sej z pomocu słownika a ludnošće přiswoji pólsčinu, a to tak derje, zo bu husćišo jako tołmačer zasadženy. Wšudžom, hdžež běchu, wosebje w Białystoku, spyta nawjazac zwiski k cyrkwiskemu chórej, zo by móht sobu spěwać. To so jemu wot němskich towaršow bohužel wumjetowaše jako přeradnistwo.

W nalěcu 1945 bu pola Grünberga (dženša Zielona Góra) tak čezko zranjeny, zo so při transporće na łódži nimale wukrawi.

Z Božej pomocu docpě po jendźelskej jatbje w nazymje lěta 1946 swoju domiznu. Tu so hnydom zaso wěnowaše serbskemu džělu. Předawaše „cyhele“ za Serbski dom, přeprašowaše na Domowinske zhromadžizny, zběraše přinoški a wobdžěli so wšudžom, hdžež so něšto serbske abo křešćanske poskići.

Přistajeny bě zaso jako šewski mišter při samsnej firmje, kotraž so nětko mjenowaše Ota. 1949 so firma zhubi. Tuž podžěła skrótkka pola stepowarja wysokich škórni Schonki na Žitnej a potom pola Arnošta Wjenki na Černjowym pysku, doniž so 1950 njezesamostatni. Zwuporjedža ludžom stupnje tu w našich Budestecach nimale hač do swojeje smjerće. Dokelž běše stajnje čicheje mysle, přichadžachu jemu husto ludžo z čezkej wutrobu a ju jemu wusypachu.

Po nimale sydom lět trajacym čezkim chorozožu jemu 1976 mandželska zemřě.

Wnučkaj, kotraž běštej so mjeztym narodžitoj, běštaj dale jeho radosć a wjesele. Jimaj nawučil ze swojeho bohateho duchowneho składa serbske kěrluš a spěwy, powěda jimaj bibliske stawizny a dopomnjenki ze swojeho džěcatstwa z bratrom Gustlom. Kóždy dzeń so rano zhromadnje biblija čitaše a serbski kěrluš wuspěwa, a to nimale přeco z hlowy.

Kóždolětnje so wjeseleše wosebje na serbski cyrkwinski dzeń, hdžež přečelow a znatych zetka. Tež druhe serbske a nabožne zetkanja a zhromadžizny prawidłownje wopytowaše a wobdžěli so tež stajnje na ekumeniskich zeńdženjach a nutrnosćach. Zo kóždu njedzelu kemši chodžeše, bě za jeho samozrozumliwe, runje kaž tež sobudžěło we wosadze. Chodžeše tež wotdžěnu tam, hdžež so Bože słowo poskići.

W nalěcu lěta 1981 zasadžichu jemu w Zhorjelskej chorowni pohonjak wutroby. Najebać teho bu dnja 3. nazymnika na swojim lubowanym puću do Lubina nje-japcy wotwołany a na swojich narodniny 7. nazymnika 1981 wot knjeza fararja Bětnarja serbsce pochowany.

Wón njeje ženje kuril ani pił abo so na druhich přisłodžał, ale je chcył wjesć Bohu spodobne žiwjenje we wšej ponižnosći a bjez samopašnosće w lubosći napřečo druhemu. A tajkeho chcemy sej jeho džakowni w pomjatku wobchowac.

džowka Hanka ze swójbu

Wopominanske kemše

Njedzělu, 7. nazymnika, wotměwachu so po dołhim času zaso jónu serbske kemše w Budestecach. Na nich so swjatočnje a nutrne spominaše na 100. posmjertne narodniny našeho droheho nana a džěda. Běše to hnujace popołnje. Tójšto Serbow bě so w cyrkwi zhromadžiło. Na spočatku zaspěwa cyrkwinski chór na wulkotne wašnje „Dowěr so, luba duša“ wot K. A. Kocora a kantorka knj. Riechen za nas wuběrnje byrglowaše. W předowanju slyšachmy wuložowanje knjeza sup. Malinka wo Lisće Pawoła na Romskich 14,7-9. Liturgiju spěwaše knjez farar dr. Buliš. Na bjesadze při šalce kofeja, kiž so w susodnym hosćencu přizamkny, slyšachmy žiwjenjoběh Pawoła Hajny. Po tym zhromadžichmy so hišće při rowje, hdžež sup. Malink džaknje spomni, zo smědžachmy njebočićkeho mjez nami měć. Ze zhromadnej modlitwu a požohnowanjom so potom rozžohnowachmy, wobarnowany dompuć přejo. Na tutym městnje chcemy so duchownymaj wutrobnje za jeju službu podzakawać kaž tež wšěm, kiž su do Budestečanskeho Božeho domu přichwatali.

swójbni

Ćicha nóc, swjata nóc

Wobsah spěwa

Marja a Jozef kolebataj swojeho synka do spara. Ćicha swjata nóc swójbu wobja. Idyla swójbnego cyłka po wšěm swěće znateho hodowneho spěwa hnuje kóždy lěto syły kemšerjow w Božej nocy. Druha štučka zapřija wosadu do bibliskeje stawizny, přetož „zbóžnosť zhubjenym přěduje wšo“. W dalšej štučke přiwotaja sej pastyrjo poselstwo, kotrež su jim jandželjo wozjewili: „A přińdžechu chwatajcy a namakachu wobaju, Marju a Jozefa, a tež džěćatko w žlobje ležo. Jako pak běchu jo widźeli, roznošowachu słowo, kotrež bě so jim wo džěsću prajiło.“ (Lk 2,16–17) Zbliska a zdaloka je słyšeć: „Jezus, naš Zbóžnik tu je!“ Po tutej zestawje su nam tři štučki hodowneje pěsnje „Ćicha nóc, swjata nóc“ znate.

Něhdy wšak měješe spěw hišće tři dalše štučki, kotrež pak so počasu z čišćow pozhubjowachu. Wone zwuraznjeja žadosć čłowjeka za měrliwym žiwjenjom na cyłym

swěće. W štwórtej štučke němskeje přenotnej wersije wot Josepha Mohra z lěta 1816 [I] so sčłowječenje Božeho Syna rozswětlersce na ideju zbratřenja ludow rozšěrja. Tajka štučka so na přikład za hody we wójnje njehodžeše. Pjata štučka pohlubši poselstwo přez dopomnjeće na slubjenje Knjeza z 1. knihi Mójzasa 8,21–22: „Ja nochcu wjac zjemju zakleć čłowjeka dla; přetož mysl čłowjeskeje wutroby je zła wot jeho mladosće ... Tak dołho kaž budže zemja stać, njesmědža přestać sywy a žně, zmjerzki a ćopłota, lěćo a zyma, džěń a nóc.“ Šesta štučka Josepha Mohra wotpowěduje w dalokej měrje zaso druhej abo třećeje štučke džěnsnišich publikacijow.

Nastaće spěwa

W lěće 1995 přepoda Salzburgska swójba zjawnosći awtoGRAF spěwa „Ćicha nóc, swjata nóc“, kiž pochadza prawdžepodobnje z lěta 1822 abo 1823. Je to sedmy hač dotal znaty originalny rukopis tuteho spěwa. Łopjeno je signowane z: „Text von Joseph Mohr, Coadjutor 1816“ [I]; tekst nasta potajkim 1816. Zdobom jewi so tam lěta 1818 spisana kompozicija za solohtosaj, chór a přewod gitary. Komponist bě Franz Xaver Gruber (1787–1863), wučer a organist, kotremuž přepoda 24. hodownika 1818 kapłan w Oberndorfje pola Salzburga Joseph Mohr (1792–1848) swójsku, dvě lěće prjedy hrónčkowanu baseń z próstwu, wotpowědnou melodiju k temu napisać. Hišće samsnu nóc so nowy spěw na hodownych kemšach předstaji a zwjeseli tamnišich wosadnych, kotřiž z chwalbu njelutowachu.

Pućowanje a popularita

Bórže na to pućowaše pišćeletwarc ze Salzburgskeho kraja z hodownym spěwom do

Tirola, zwotkel jón Zillertalowi muzikanća sobu do Lipska wzachu. Wottam nastupi spěw „Ćicha nóc, swjata nóc“, často tež jako tirolska ludowa pěseń pomjenowany, puć do dalokeho swěta. Spěw z wjesneho alpskeho kraja so nětko tež wot měščanow zahoriće spěwaše. W běhu najkrótšeho časa so wón po wšěch kontinentach rozšěri a so do wjele rěčow přeloži.

Kak pak hodži so popularita spěwa wujasnić, kotrehož awtoraj njeztaj pozdžišo ničo podobne hižo stworił a kotrejuž džensa lědy štó znaje? Jednora melodija w tercach zbóžnoty a swjatočnje kolebacym šěšćowsminkowym takće hač do džěnsnišeho fascinuje. Rozswětlenja mučny čłowjek so žedži za džěšćowskej naiwitu a wobspěwa romantisku „ćichu nóc“. Sceniska měrna idyla tež džensa hišće hnuje a w Božej nocy wosebje skutkuje. Spěw moluje runje to nawopačne teho, štož čłowjek wšědnje dožiwja. Kóždy jón znaje a čuje so na někajke wašnje narěčany; jima njerozsudženych, na swojich sonach zwrěšćenych, ale tež tych, kiž maja wichorojte dyrdomdejske žiwjenje za sobu a nětko woměrje wróće zhladuju ...

Serbske přeložki

Přeni čišć pěsnje „Ćicha nóc, swjata nóc“ namakamy w němskich spěwarskich lěta 1838; sylnemu rozšěrjenju polěkowaše wosebje přwzaće do antologije „Muzikaliski domjacy poklad Němcow“ („Musikalischer Hausschatz der Deutschen“) w lěće 1843. Hižo bórže zwostachu w čišću jenož přenja, druha a šesta štučka, kotrež Božu nóc scenisce předstajaja.

Do serbskeje rěče přeloži so tekst poměrnje zahe: Handrij Zejler wozjewi spěw 1846 w hodownym čisle Tydženskeje Nowiny [II]. Wón přenjesje z němskeho teksta Josepha

I

Joseph Mohr 1816

melodija Franz Xaver Gruber 1818

Geistliches Wunderhorn,

Große deutsche Kirchenlieder, 2001

1.

Stille Nacht! Heilige Nacht!
Alles schläft, einsam wacht
Nur das traute heilige Paar,
Holder Knab' im lockigten Haar;
|:Schlafe in himmlischer Ruh!:

2.

Stille Nacht! Heilige Nacht!
Gottes Sohn! O! wie lacht
Lieb' aus Deinem göttlichen Mund,
Da uns schlägt die rettende Stund;
|:Jesus! in Deiner Geburt!:

3.

Stille Nacht! Heilige Nacht!
Die der Welt Heil gebracht;
Aus des Himmels goldenen Höh'n
Uns der Gnaden Fülle läßt seh'n:
|:Jesus in Menschengestalt!:

4.

Stille Nacht! Heilige Nacht!
Wo sich heut alle Macht
Väterlicher Liebe ergoß,
Und als Bruder huldvoll umschloß
|:Jesus die Völker der Welt!:

5.

Stille Nacht! Heilige Nacht!
Lange schon uns bedacht,
Als der Herr vom Grimme befreit,
In der Väter urgrauer Zeit
|:Aller Welt Schonung verhielt!:

6.

Stille Nacht! Heilige Nacht!
Hirten erst kund gemacht
Durch der Engel „Hallelujah!“
Tönt es laut bei Ferne und Nah:
|:„Jesus der Retter ist da!“:

II

Handrij Zejler 1846

Tydženska Nowina 19.12.1846

1.

Ćicha nóc, swjata nóc!
Wšitko spi, při žlobi
Marja z Jozefom njezdřěmuje,
synk jej' lubozny zwjeseluje.
|:Ćišinko, synko, ty spi!:

2.

Ćicha nóc, swjata nóc!
Pastyrjo zhonja to.
Přez tych jandželow haleluja
klinči zbliska a wot daloka:
|:Jezus, tón Zbóžnik, tu je!:

3.

Ćicha nóc, swjata nóc!
Boži Syn přińdže ždyn.
Lubosć w wobliču posměwa so,
zbóžnosť zhubjenym připowědžo,
|:Jezu, twój narod ju da!:

III

Jan Karlo Fryco Swora 1853

Bramborski Serski Casnik 21.12.1853

1.

Śicha noc, swěta noc!
Wšyčno spi, Boža moc
wobswěš Jozepa a Mariju,
Jezusa lubej' starjejšeju.
|:Změrom, zíšetko, spi!:

2.

Śicha noc, swěta noc!
Pastyrjam zjawna dosć!
Spiwa ten jandžel haleluja!
Klincy to zbliska a zdaloka:
|:Jezus, ten Zbožnik, jo tud!:

3.

Śicha noc, swěta noc!
Boży Syn, twoju moc
zjawi twój' lubosne woblico.
Zbožna štunda, se naroził jo
|:Jezus, to zíšetko, nam!:

„... při žlobju Marja z Jozefom njezdrěmuje, synk jej lubozny zwjeseluje ...“ Foto: priw.

Mohra po rjedže přenju, šestu a druhu štučku.

W samsnym rjedže přeloži kandidat teologije Jan Karlo Fryco Swora (Zwahr), pozdžišo farar w Ranju, hodowne štučki 1853 do delnjoserbšćiny [III]. Wón wužiwa z městnami podobne formulacije kaž Handrij Zejler.

Dalši hornjoserbski přeložk wobstara farar w Nosaćicach Michał Domaška za „Cionske hłosy“ w lěće 1868 [IV]. Jeho tekst

so wot Handrija Zejlerjoweho we wuběrje słowow chětro rozeznowa.

1930 přiwza Serbska hłowna předarska konferenca do wudaća „Spěwarskich knihow za ewangelsko-lutherskich Serbow“ wersiju Handrija Zejlerja z přidatnym słowčkom „nam“ w přenjej lince wšěch třoch štučkow. Tute słowčko je so w džensa wužiwanych spěwarskich z lěta 1955 wobchowalo, runje tak wuměna drugeje z třećeje štučku a mjenje wurazowe změny [V].

We Wosadniku so pěseń „Ćicha nóc, swjata nóc“ w po słowach chětro swobodnym přeložku Michała Nawki z lěta 1960 [VI] jewi. Prawdžepodobnje je so tuta nam jenička znata katolska serbska warianta přeni króć hakle w lěće 1977 we Wosadniku wozjewiła. Sylnišo hač w ewangeliskich spěwarskich so wona na stawiznu Jezusoweho naroda zložuje. Michał Nawka poslednju linku njewospjetuje, ale ju z předposlednjeje do wobsahoweho cyłka wjazuje.

Spěwny tekst přeložić njeje lochki nadawk, přetož słowa dyrbyja so po zložkach a rytmusu melodiji podrjadowac. Přebasnenje originalneho teksta pak ma zdobom stilistiskim wosebitosćam přeložkoweje rěče wotpowědowac. Přenjesenje spěwa „Ćicha nóc, swjata nóc“ do serbskeje rěče staj znataj basnikaj Handrij Zejler a Michał Nawka najlěpje zmištrowaloj. Jeju wjerše, kaž na př. „Jezu, twój narod ju da!“ (H. Z.) a „wutroba jim zejhrawa“ (M. N.), hodža so po zwukowej zestawje a melodiji derje spěwac.

Snano drěmaja tu a tam hišće dalše serbske přeložki. Z tule mjenowaných pak hižo spóznamy, zo kěrluš a duchowne spěwy njejsu wobstajne, ale so datym časowym wobstejnosćam přiměrjeja. Wone swědča wo tym, zo so dlěje hač połdra lětotka tež po serbskim kraju „Ćicha nóc, swjata nóc“ znošuje.

W knize „Z brěmješka dopomnjenkow“ (1951) něhdyšeho Poršiskeho wučerja a kantora Richarda Iselta (1889–1965) čitamy wo skutownosći hodowných zynkow: „Kajki wjesoly je hłós zwonow na tutym dnju! Zwony dyrbiš z wutrobu słyšeć! Z kajkej nutnosću kemšerjo spěwaju wo chudym džěsću, kiž je čłowjekam Boži měr a Božu lubosć přinjesło.“

Měrana Cušcyna

IV Michał Domaška 1868 Cionske hłosy 1868

1. Ćicha nóc, swjata nóc!
Wšitko spi, Boža móc
zjewi w hródzi so; Jezuso ty,
budź nam wutrobnje powitany,
|:spi we žlobiku, spi!:|
2. Ćichu nóc, swjatu nóc
wobradzi Bóh tón Wótc.
Słyšće jandželow haleluja
spěwac, syła ty wjesela wša:
|:Chryst naš Zbóžnik tu je!:|
3. Ćicha nóc, swjata nóc!
Hrěšnicy budža móc
stanyć z hrěšneho skaženja nět,
Boža lubosć, ta zhubjeny swět
|:wumóc přišla k nam je.:|

V po Handriju Zejlerju Spěwarske 1955

1. Ćicha nóc, swjata nam nóc!
Wšitko spi; při žlobju
Marja z Jozefom njezdrěmuje,
synk jej lubozny zwjeseluje.
|:Ćišinko, synko, ty spi!:|
2. Ćicha nóc, swjata nam nóc!
Boži Syn přińdže ždyn,
lubosć w wobliču posměwa so,
zbožnosć zhubjenym přěduje wšo;
|:Jezu, twój narod ju da!:|
3. Ćicha nóc, swjata nam nóc!
Pastyrjo zhonja to;
wšudžom z jandželow haleluja
klinči z bliska a wot daloka:
|:Jezus, naš Zbóžnik, tu je!:|

VI Michał Nawka 1960 Wosadnik 1977

1. Ćicha nóc, swjata nóc.
Po zemi wšitko spi,
w skalnej hródzi zacpětaj
swjataj hišće njespitaj.
Józef, Marija so, hlej,
modlitaj k Jězusej.
2. Ćicha nóc, swjata nóc!
Chuda hródz je jim hódz,
wutroba jim zejhrawa,
žadosć jim je spjelnjena:
Bóh sam je čłowjek so stał,
křiž zo by na so wzał.
3. Ćicha nóc, swjata nóc!
Pastyrjo bliža so,
wšitcy zbožnje hnući su
a so modla k džěćatku:
„Jezuso, požohnuj nas,
njebjesa wotewr zas!“

Z rozprawy Serbskeho ewangelskeho towarstwa na lěto 2004

Přednjesena wot předsydy Měrcina Wirtha na sobustawksej zhromadźiznje reformaciski džeń w Njeswačidle

Naše towarstwo ma tuchwilu 46 sobustawow. Z dźakownosću spominamy na njeboh dr. Jana Cyža z Rakec, kiž běše člon našeho towarstwa a je lětsa 4. februara zemřel. Jako noweho člona witamy knjeza Jurja Grofu z Chasowa.

W předsydstwje towarstwa skutkuja knjezi Lubina Exlerowa, farar dr. Jens Buliš, Serbski superintendent Jan Malink, knjez Mato Krygar, knjez Günter Wjenk a knjez Měrcin Wirth. Předsydstwo je so lětsa trójece schadźowało. Wo tutech wuradźowanjach smy přeco krótku rozprawu w Pomhaj Bóh wozjewili. Schadźowali smy so stajnje w rumnosći našeho towarstwa w Serbskim domje.

Džěło w lěće 2004

Cyrkwinski džeń swjećachmy w juniju w Čornym Chołmcy. Na sobotnišim zarjadowanju je nam předar Juro Frahnow z Picnja přednošował. Předowanje na swjedźenskich kemšach měješe farar dr. Jens Buliš. Dale staj sobu skutkowať farar Hans-Christoph Schütt a Bernd Pittkunings, wobaj z Dešna. Na kónčnej zhromadźiznje je předsyda Domowiny Jan Nuk k nam porěčať.

Na nedźeli 16. meje je Krygarjec swójba z Wuježka zaso **wulět za młode serbske swójby** wuhotowať. Tónkróć pućowachmy na Rubježny hród. Wulět běše rjano dožiwinjenje, wosebje tež za naše dźěci. Wutrobny dźak Krygarjec swójbje.

Naspomnić ma so tež wulět ze **Serbskim busom** kónc awgusta. Wulět wjedžeše nas do Torgawy na Saksku krajnu wustajeńcu na hrodže Hartenfels.

Tež lětsa je zaso kóždy měsac časopis **Pomhaj Bóh** wušoť. Za to mamy so wosebje našej redaktorce knjeni Trudli Malinkoweje dźakować. Wobjim časopisa smy lětsa rozšěrili na štyri 12stronske čísla wob lěto.

Před krótkim so **Ochranowske hesła** za lěto 2005 wušli. Kaž kóždy lěto je knjez Hinc Šořta z Lauterbacha hesla zaso za čišć přihotowať, za čož so jemu wutrobne dźakujemy.

Do našeho džěła slušaja tež prócowanja wo **serbske pomniki**. Na iniciatiwu knjeni Trudli Malinkoweje smy dalši pomnik wobnowiće dali, Lutherowy pomnik we Wětrowje, kotryž chcemy na džensnišim dnju poswjećić. Z našeho fondu za wobnowjenje pomnikow mamy za tutón pomnik 300 eurow. Dale su nas podpěrali Njeswačidlska wosada z 300 eurami, gmejna Bóšicy ze 600 eurami a Załožba za serbski lud z 2 090 eurami. Dohromady płaći wobnowjenje pomnika 3 300 eurow. Za wobnowjenje Zejlerjoweho pomnika we Łazu smy

Předsyda SET Měrcin Wirth rozprawješe wo džěle w minjenym lěće. Foto: E. Sprigade

tamnišemu spěchowanskemu towarstwu 100 eurow darili.

Nowy je **signet našeho towarstwa**. Mamy nětko swoju wosebitu listowu papjeru. Smy so w předsydstwje za to rozsudźili, zo chcemy za Serbsku superintendenturu, za Serbski wosadny zwjazk, za redakciju Pomhaj Bóh a za naše towarstwo listowu papjeru zhotowić dać, na kotrejž so zhromadnosć tutech štyrjoch gremijow pokaže. Tak smy so za to rozsudźili, jako zhromadny signet wuziwać kříž, kaž jón hižo tři lěta z hlowy Pomhaj Bóh znajemy. Knjeni Ilsa Bryccyna je nam wotpowědnu listowu papjeru naćisnyła.

Hajimy wšelake **zwiski k druhim serbskim towarstwam**. Ze Serbami w Delnjeje Łužicy mamy přeco zaso kontakty. Pokazam tu na hižo mjenowany cyrkwinski džeń. Tež na našim pućowanju wobdžěli so z Kellecami swójba z Delnjeje Łužicy. Ze zastupjerjemi TCM njemějachmy lětsa žane zetkanje. Nabožny tydžeń za dźěci pak so lětsa přeni raz hromadže z katolskej Budysekej wosadu na Kukowskim hrodzišću přewjedze.

Skladnostnje rozžohnowanja biskopa Volkera Krešba a zapokazanja noweho biskopa Jochena Bohla w Drježdžanach smy před Křížnej cyrkwju **informaciske blido** wuhotowali. Wjeselu so, zo je so naš poskitk tam derje přiwať.

Dnja 6. septembra běše **regionalny biskop** ze Zhorjelca dr. Hans-Wilhelm Pietz w Serbskim domje. Předsyda Domowiny bě jeho do Budyšina přeprosyť. Knjez Manfred Hermaš a ja so na tutej rozmołwje wobdžělichmoj.

Na Domowinu smy namjet zapodal, zo by knjez Hermaš za **Serbsku radu** při Sakskej krajnej sejmje kandidowať.

Přehlad wo financach

Darow za naše towarstwo smy hač dotad dóstali 214 eurow a přinoškow našich sobustawow 297 eurow. Na cyrkwiskim dnju je so 870 eurow nazběrať. Jako dalši dar smy dóstali 300 dolarow (259 eurow) wot žony z Texasa. Jeje pjenjezy so wšě naloža za nowy Lutherowy pomnik we Wětrowje.

Wudawki za cyrkwinski džeń, za Serbski bus, za pućowanje swójbow a za zhotowjenje listoweje papjeru mějachmy lětsa hač dotad 1 611 eurow. W fondu za serbske pomniki mamy po zapłaćenju Wětrowskeho pomnika hišće 1 283 eurow.

Za Pomhaj Bóh smy hač do oktobra dary we wysokosći 1 169 eurow dóstali (2003: 642 eurow) a abonentske pjenjezy we wysokosći 1 034 eurow (2003: 789 eurow). Pomhaj Bóh móže jenož wuchadžeć dźakowano financielnej podpěrye Załožby za serbski lud. Ale tež sakska krajna cyrkej časopis podpěruje a je lětsa samo swój podžěl wot 2 550 na 3 000 eurow zwyżša. Mamy pak tež sami wěsty financielny podžěl zwjesć, a to smy hač dotad přeco zdokonjeli. Za to so wšitkim darićelam a abonentam dźakujemy.

Wublad na lěto 2005

Na přenim městnje staji cyrkwinski džeń. Da-li Bóh, budže wón 4. a 5. junija 2005 w Bukcach. Nadžijam so, zo budže zaso wulět za serbske swójby a tež wulět ze Serbskim busom. Chcemy Ochranowske hesla za lěto 2006 přihotować a dale naš časopis Pomhaj Bóh wudawać. Loni hižo běch wo tym řečať, zo Serbski superintendent wo tym přemysluje, džěle serbskeje biblije za čišć přihotować. Na tutej předewazu ma so dale džětać. Wot 17. do 19. junija 2005 wotměje so w Praze zhromadny pólsko-česko-němski cyrkwinski džeń. Chcemy so wo to prócować, zo budu tam tež Serbja zastupjeni. Zhromadnje z Maćicu Serbskej planujemy wobnowjenje pomnika fararja Jokiša w Hbjelsku.

Na kóncu chcu so wšitkim dźakować, kotryž su džělo našeho towarstwa podpěrali.
Měrcin Wirth, předsyda

Sobustawska zhromadźizna SET w Njeswačidle

W Njeswačidlskej zymskej cyrkwi – na samsnym městnje, hdžež bě so na cyrkwiskim dnju před džeśac lětami Serbske ewangelske twowarstwo založilo – zeńdže so reformaciski dzeń popołdnju 47 člonow a hosći k sobustawskej zhromadźiznje SET. Po witanju sup. Malinka a zhromadnym zaspěwanju Lutheroweho reformaciskeho kěrluša postrowi zhromadzenych wosadna fararka Vogler. Nutrnosť k reformaciskemu dnjej měješe po tym farar dr. Buliš.

Po šćedriwej swačinje – wutrobny dżak za to Groficom w Chasowje a „dobrymaj dušomaj“ Njeswačidlskeje wosady Elli Beer a Birgit Pietsch! – přednjese předsyda towarstwa Měrcin Wirth rozprawu wo džeće towarstwa w minjenym léće (hlej strona 8). Rewizor Handrij Sembdner zdžěli, zo su finančne podložki towarstwa w porjadku a dżakowaše so Lubinje Exlerowej za swědomite knihowanje. Z kwětkami podżakowa so sup. Malink Měrcínej Wirthej za džeśacletne spomóžne džeće jako předsyda towarstwa. Tóžšto je so w tym času nadželało, a předsyda je zamóht towar-

stwo – štož njeje wšudže samozrozumliwe – bjez konfliktow a krizow w dobrym duchu wjesć k wobstajnemu džeću. Z wutrobny a dołhim přikleskom so zhromadzeni dżaknym słowam přizamknjachu.

Na njekomplikowane wašnje přewjedžeću so wólby do předsydstwa. Wšitcy dotalni člonoj so znowa wuzwolichu, jim přidruži so nowy sobustaw towarstwa Jurij Grofa z Chasowa.

W diskusiji rozjima so jako hłowny dyk prašenje dalewjedženja cyrkwiskich dnjow. Klětu budže cyrkwiski dzeń w Bukecach, hdžež maja hobersku cyrkej, w kotrejž so mała ličba ewangelskich Serbow hrozy zhubić. Arnd Zoba z Bukec tuž namjetowaše cyrkwiski dzeń hromadže položić z regionalnymi kemšemi a předowanje simultanje přeložić do němčiny, zo by so wjac kemšerjow wobdželiło. Wjacori přítomni – Trudla Malinkowa, Měrcin Wirth, Manfred Hermaš, Günter Wjenk, Manfred Laduš a sup. Malink – so přećiwo temu wuprajichu. Cyrkwiski dzeń měł serbski wostać, kemše njeměli so z němskimi elementami změšec,

Přiklesk za předsydu

Foto: E. Sprigade

słuchatka bychu Serbow mylili, spěwanje Němcow móhto přewahować a Serbow do pozadka stłóčić, jedyn dzeń w léće chcyli tola mjez sobu wostać, regionalne kemše maja hinaši charakter a njehodža so bjeze wšeho z cyrkwiskim dnjom zwjazac – so jako napřečiwne argumenty mjenowachu. Handrij Wirth, kotryž přihotuje tuchwilu sobu domizniski muzej w Njeswačidle, kiž ma so 1. adwenta wotewrěć, poda někotre serbske stawizniske fakty wo Njeswačidlskej cyrkwi a wosadze. Lenka Nowakowa zwurazni, zo bychu so Slepjanske kantorki rady na klětušim cyrkwiskim dnju w Praze wobdželi. Sup. Malink tole jara witaše a zdželi, zo su serbsko-česke kemše w Praze předwidžane. Kurt Latka namjetowaše organizować bus za zhromadny zajězd na Praski cyrkwiski dzeń. Hanka Tarankowa přeprasy na serbske kemše 7. nowembra, na 100. narodninach jeje nana, do Budestec. Měrcin Wirth na to pokaza, zo su Hesla 2005 wušli a zo móža sej je přítomni tule kupić.

Dalša diskusija so bohužel njemóžeše wuwic. Dyrbjachmy do Wětrowa chwatać na poswjećenje Lutheroweho pomnika.

T.M.

Na sobustawskej zhromadźiznje SET reformaciski dzeń w Njeswačidle dżakuje so sup. Malink Měrcínej Wirthej za jeho džeće jako předsyda towarstwa, kotrež hlžo 10 lět wukonja.

Foto: A. Kirschke

Wuradźowanje synody cyrkwiskeho wokwrjesa Budyšin

Dnja 6. nowembra 2004 schadźowaše so synoda Budyskeho wokwrjesa. Hłowny tema bě nowy zakon wo plaćenju socialneje pomocy bjezdžětnym, tak mjenowany Hartz IV-zakon. Knjez Helmut Bunde, sobudželaćer Diakoniskeho skutka Sakskeje, rozkladowaše wěcywustojnje postajenja tuteho zakonja. Wysokosc financielneje podpěry so po wěstych kriterijach wobliči: po swojbnym položenju, strowotnym stawje, potřebnosći atd. Na druhim boku pak so tež žadanja na přijimarja socialneje pomocy stajaja: Wón dyrbi so prócowac wo nowe džeće, wopytać dalekubłanske a poradźowace zarjadowanja abo wukonjeć powšitkownowužitne džeće. Tu pokaza referent na to, zo je w našich wosadach dosć

móžnosćow za tajke džeće. Zo bychu so přijimarjo socialneje pomocy do towaršnostneho žiwjenja integrowali, ma tež cyrkej nadawk a šansu, tutech ludźi podpěrowac z tym, zo so jim přiměrjene džeće poskićuja, kaž dohladowanje wotewrjenych cyrkwjow, mjeńše rjemjeslniske džeće, sobuskutkowanje při wosadnych projektach, rjadowanje archiwow atd. Kóžda wosada je namołwjena wo tym přemyslowac. Chwalobny zaměr noweho zakonja je zwjazanje plaćenja socialneje pomocy ze žadanjom na bjezdžětneho, so zaměrnje wo polěpšenje swojeje situacije prócowac.

Superintendent Reinhardt Pappai poda rozprawu wo cyrkwiskim žiwjenju w našej eforiji. Přerěznje wopytuje na njedželach

2 500 wosadnych kemše, we wosadach skutkuje na 2 800 čestnohamtskich sobudželaćerjow, 3 700 wosadnych skutkuje w cyrkwiskich a pozawnowych chórach sobu. Za projekt „Wobjed za šulske džeće w Tansaniji“ chcedža wosady eforije hač do kónca tuteho léta měsacnje 5 000 eurov nahromadzić. Farar Albrecht Erler z Hrodzišca rozprawješe wo nazymskim schadźowanju krajnje synody w Drježdžanach. Farar dr. Tobias Mickel z Biskopic pokaza nam wobrazy wo wopyće fararja Karla Albanija (prjedy w Póckowach, nětko w Lipsku) w Papua-Nowoguineji. Hromadže z Lipsčanskim misioniskim skutkom podpěruje so tam projekt za wukubtanje džeće w zakladnych šulach.

Měrcin Wirth

Edith Mětowa z Wochoz †

14. nowembra zemrě w starobje 76 lět knjeni Edith Mětowa (Mietho) z Běteje Wody. Njebočička pochadžeše z Wochoz, hdžež bě so 20. awgusta 1928 narodžiła. Hdyž dyrbyješe so brunicy dla 1987 džěl wsy wotbargować, přesydlili so wona najprjedy do Hamora a pozdžišo do Běteje Wody. Jeje wutroba pak wosta we Wochožanskej domiznje.

Skladnostnje 550lětneho wjesneho jubileja 1993 zhotowi Edith Mětowa dvě serbskej drasće, kaž běchu je žony něhdy wokoło Wochoz a Čelnoho nosyli. Wuchowa je z tym před zabyćom a wotemrěćom. Z teho časa zeši wona njesebičnje šěsć serbskich drastow za džěci a sydom za žony. W tutych rjanych drastach móžachmy Edith Mětowu hromadže z dalšimi žonami a holcami mjez druhim na serbskim cyrkwiniskim dnju 1999 we Wochozach wobdžiwać.

Dnja 19. nowembra bu Edith Mětowa na domjacym kěrchowje we Wochozach pochowana. Wjele Wochožanow ju k poslednjemu wotpočinkej přewodžeše. Chowanje měješe farar Müller z Běteje Wody. Na rozžohnowanje zaspěwachu Slepjan-

ske kantorki serbskej kěrlušej „Haj, wzmi ty ruce mojej“ a „Twar, o moja duša“. Bě to po lětdžesatkach přeni raz, zo zaklinčachu serbske słowa na Wochožanskim pohrjebnišću.

Eli Bigonowa

Edith Mětowa (srjedza), z dalšimaj Wochožonkomaj 1999 na serbskim cyrkwiniskim dnju we Wochozach Foto: J. Maćij

200lětny jubilej cerkwje w Borkowach

Na lětosnej reformaciskej nježeli jo se swěšilo w Borkowach 200lětno wobstaše Božego doma, kotaryž jo wordował k tomu restawrěrowany. Cety zeń jo se swěšilo. Wotpołdnja na swětocnu namšu su psichwatali samo biskup dr. Wolfgang Huber, kenž jo prjatkował a namšu ze žognowanim zakoncył, ministarka prof. Johanna Wanka a krajny ražc D. Friese. Teke gosći z partnerskich wosadow z Hollandskeje a z Burscheida ze starych krajow, kenž su dlujkolětno psijašelstwo z casa DDR, su byli podla. Wjele žeńskich su w serbskej drastwje na namšu psichwatali. Dešański farar

Hans-Christoph Schütt jo namšarjow teke w serbskej rěcy wuwital.

Wotpołdnja jo se w cerkwi wjele grało pod temu „Cas pišo stawizny“. Jo to było slědkglědanje na zajžone 200 lět. Se wě, až jo psi tom teke to serbske wjeliku rolu grało. Serbski prjatkář na wuměńku Juro Frahnow jo wot prjatkarnje krotko serbski prjatkował a młoda žeńska jo toś to w serbskej rěcy chwaliła. Se wě, až won teke zasej serbski spiwal jo, ale nic jano won. Ceła wosada jo jadnu štucku serbskego kjarliža wuspjawała. Samo stary serbski Casnik přědk 100 lět jo był na płachśe k wiženju a wuknica Almut Budischin ze 10. rědownje Dolnoserbskego gymnaziuma jo lazowała w serbskej rěcy, což jo se tam tencas piśalo wo 100lětnem swěženju Borkojskego Božego doma. Teke na cas, žož su hyšći w Borkowach swěšili dopołdnja dvě namšy, serbsku a nimsku, jo se dopomnjeło a na slědnego serbskego fararja. Naslědku jo se bejna licba žiśi a wuknikow na jawišću ze serbskimi słowami „Na zasejwiženju“ rozžognowała. Chto by take w Borkowach raz docakał?

Což to serbske nastupa, jo se how wšake k dobremu pšeměniło. Znajom hyšći cas, žož njejo smět kněz Frahnow psí rowje serbski prjatkowaś, jano krotko w šětowni. Ale něntejšny farar Christian Popp jo tomu serbskemu wjelgin psichylony. Samo na psigotowane kniglicki ze spiwami za swětocnu namšu jo se piśalo „Ewangelska cerkwja Borkowy“.

Siegfried Malk

Prjatkář na wuměńku Juro Frahnow na rědnej prjatkarni wobnowjoneje cerkwje w Borkowach Foto: S. Malk

Kermušne kemše w Rakecach

Tež lětsa wotměchu so pola nas w Rakecach na dopředposlednej nježeli cyrkwinskeho lěta dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom. Z fararjom dr. Bulišom swječeše wosada kermušnu Božu službu. Předar skedźbni na sta lět staru krasnu cyrkej, kotraž z čězemi, wjele woporami a wulkej lubosću wosadnych nasta, a na wulku ličbu fararjow, kotřiž k najwjetšemu džělej z Łužicy pochadžachu. Rakečanscy pozawnisća přewodžachu wšěm znate rjane kěrlušy, kotrež wosadni serbsce abo němsce spěwachu.

Budžemy rady na tute kemše spominać a wjeselimy so hižo na klětušu serbsko-němsku Božu službu.

Maria Herrmannowa

Serbske blido w Sušowje

Na slědne lětosne Serbske blido jo zasej psichwatała bejna mań luži zbliska a zdaleka, tak až jo wjelika gmejnska rumnosć była poľna. Žiśi z Wětošojskeje WITAJ-kupki ze žiśownicu Utu Körnerowuju su z rědnym programom luži psichwatali. Su spiwali, rejowali a samo krotke graše přědk stajali. Teke jich starješe su sobu psišli na Serbske blido. Wobžělniki Serbskego blida su se psí žiśoch z pjenjzami a słodkosćami wužěkowali. Dvě swojich šulskich kumpankow z Prjawoza jo how Fryco Šymank, iniciator zmakanja, zmakał, ako Helmuta Hupaca, nana znatego serbskego fararja Helmuta Hupaca. Samo luž (žeńska pochada z Kalawskich stron), kotaryž pochada ze Špańskeje, jo słušať ku gosćam. Wo zarědowanju jo zgonił z casnika Lausitzer Rundschau. Tak jo se how nic jano serbski, ale teke špański wulicowało.

Znowa budu se serbske luže zasej zmacaś końc januara na tradicionelne Serbske blido w Sušowje.

Siegfried Malk

Farar Klaus Lischewsky z Wětošowa z Marju Bosanowuju z Gor a Martinom Budyšynom z Wjerbna w rozgronje wo nowych spiwarskich Foto: S. Malk

Wobnowjeny Lutherowy pomnik we Wětrowje poswjećeny

Koło časow so wjerći ... Na reformaciskim dnju lěta 1885 běchu Wětrowscy wjesnjenjo poswjećili wosrjedz wšy Lutherowy pomnik. 60 lět je pomnik tam stał a swě-

čil wo nabožno-narodnym wuznaću Wětrowčanow, doniž njebu při wojowanjach nalěto 1945 roztrěłany. Nimale 60 lět tam na kruchi ležeše w kerčinje, kiž husta wokoło jeho narosće. Lědma što scyła hišće něšto wo pomniku wědžeše. Někotři stari jón hišće cyły znajachu a někotři młódši, kiž běchu so jako džeći w hustej kerčinje wokolo jeho rozpadankow chowali. 119 lět po postajenju a 59 lět po rozraženju so pomnik wobnowi a na reformaciskim dnju 2004 znowa poswjećí.

Ponowjenje stareho pomnika njebě wjac móžne. Po originalnych měrach stareho wudžěta Budyski kamjenječas ar Uwe Konjen nowy kamjeń. Wot napisma na originalu běchu jenož hišće wšelake słowa a zbytki spóznać. Na zbožo pak bě w rozprawach wo poswjećenju pomnika, kiž so 1885 w Serbskich Nowinach a Missionskim Posole wozjewichu, napismo podate. Tak hodžešter so hromadže ze zbytkami na rozpadankach forma a wobsah napismow originalnje rekonstruowac.

Wobnowił je so pomnik w zamołwitosći Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Cyłkownje plaćeše tole 3 300 eurow. Dwě třecínje teho, 2 090 eurow, je dała serbska

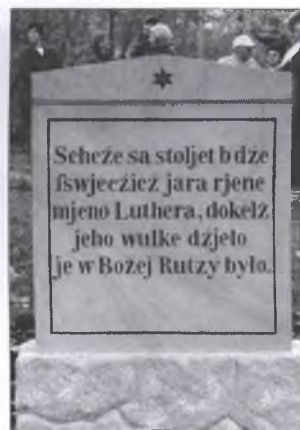
załožba ze swojeho fonsda za serbske pomniki. Zbytnu třecínu dachu ze 600 eurami Bóšičanska gmejna jako wobsedzěrka pomnika, z 300 eurami Njeswačanska wosada, do kotrejež Wětrow słuša, a tehorunja z 300 eurami Serbske ewangelske towarstwo jako iniciator wobnowjenja. Podžěl SET pochadza nimale dospołnje z dara 300 dolarow knjeni Sandry Matthijetz z Winchestera w Texasu, potomnicy serbskich wupućowarjow, kotrejež leži hajenje serbskich a lutherskich tradicijow w Texasu kaž we Łužicy na wutrobje. Darićelce do Texasa tuž zjawny wutrobny džak wot ewangelskich Serbow z Łužicy.

K poswjećenju bě so nimale sto ludźi we Wětrowje zešlo: sobustawojo a hosćo SET, kiž běchu z towarstwoweje zhromadźizny w Njeswačidle sem chwatali, Wětrowscy

wjesnjenjo, katolscy Serbja a Njeswačanscy wosadni. Wosadna fararka Anne Vogler a sup. Jan Malink dwurěčnu nutrnosć při pomniku wuhotowa-

štaj a skupinka dujerjow Njeswačanskeje wosady ju wobrubí. Sup. Malink pokaza w krótkej narěči na to, zo je pomnik wočiwidny swědk pobožneho serbskeho burstwa. Z jeho wobnowjenjom pokazamy, zo sej my džensniši hódnoty, kiž su generacije před nami stworili, wažimy, je wědomje hladamy a tym dale damy, kiž za nami přińdu. Fararka Vogler přednjeje tekst wo wuznamje a stawiznach pomnika, kiž je napisała Trudla Malinkowa, kaž tež wurězk z předowanja Martina Luthera. Bóšičanski wjesnjanosta Frithjof Kallenbach džakowaše so SET za wšu prócu a přilubi, zo so wokolina pomnika, kiž je gmejna hižo wurjedzić dała, hišće dostojnišo z pučikom a płotom připrawi. Za SET položištaj Lenka Nowakowa a předsyda Měrcin Wirth kwěćel ze seklu w serbskich barbach k pomnikej. Z němskej modlitwu fararki Vogler a serbskim požohnowanjom sup. Malinka so swjatočnosť skónči.

Při Wětrowskej šamotowni su lěta w oktobru wotstronili pomnik komunista Kurta Krjeńca, mało dnjow pozdžišo so we Wětrowskej starej wsy znowa poswjećí pomnik duchowneho Martina Luthera. Zawěrnó: Koło časow so wjerći ... **T.M.**

Před 119 lětami

Z Wětrowa. Naša wjes je k Lutherowemu štomej, 1883 sadzenemu, rjany kamjentny pomnik stajila, kiž ma přědku dr. Lutherowe mjeno a jubel-ski džen, na druhim boku pak w serbskej rěči te słowa: „H'šće za sto lět b'dze swěćic jara rjenje mjeno Luthera, dokelz jeho wulke džeto je w Bozej rucy bylo.“ 31. oktobra tuteho lět popołdnju zhromadźichu a zestupachu so wjesni do pyšneho čaha a wjedzeni wot pozawnistow a kěrluš „Jed'n twjerdy hród je naš Bóh sam“ spěwajo čehnjechu k tamnemu kamjenjej, hđžež gmejnski prjódkstejer swjedžensku rěč džeržeše, a jedyn młodženc kěrluš z Missionskeho Pósla (č. 11) wučita. Skónčnje so „Njeh Bohu džakuje“ wóťce a na to „Wóťce naš“ číše wuspěwa.

Missionski Posol 12/1885

Foto: F. Sprigade

Na popołdnju reformaciskeho dnja zhromadźichu so Serbja a Němcy pod Lutherowej lipu w starej wsy Wětrow k poswjećenju wobnowjeneho Lutheroweho pomnika. Njeswačidlska fararka Anne Vogler a sup. Jan Malink wuhotowaštaj nutrnosć.

Powěsće

Zyma so bliži – z telko sněhom, kaž je jón před runje 25 lětami, w zymje 1979, sup. Gerhard Wirth w Budyšinje fotografował?

Foto: archiv

Brjazyna. Wo trěbnu restauraciju wuznamnych freskow z 15. lětstotka w tudyšej cyrkwi chce so starać Spěchowanske towarstwo Brjazynske freski, kotraž bě so 22. oktobra založilo. Towarstwo ma 15 sobustawow. Předsyda je Brjazynski wjesnjanosta, městopředsyda a iniciator towarstwa je spisowačel Jurij Koch.

Łupoj. Posledni tydzeń w oktobru je Łupjanska wosada woswjećita 125lětny jubilej swojeje cyrkwy, kotraž bě so 27. oktobra 1879 poswjećila. Tak měješe sup. Malink runje dnja 27. oktobra přednošk wo stawiznach wosady a cyrkwy, kiž přiwabi telko zajimcow, zo bě wulka wosadna rumnosć na farje dospołnje přepjeljena. K jubilej su wosadni wudali wosebity spis a wuhotowali wustajeńcu. Swjedženske dny skónčichu so ze swjatočnymi kemšemi na reformaciskim dnju.

Borkowy. Reformaciski dzeń woswjeći Borkowska wosada 200lětny jubilej swojeje cyrkwy. W přihotach na tutón jubilej so w Božim domje wšelake wobnowjenske džěta přewjedzechu, při čimž su rjemjeslnicy na tójšto historiskich zajimawostkow storčili. Tak nadeńdzechu pod ławkami wjele starych pjenjow, kiž drje běchu so kemšerjam něhdy z ruki wusunuli a lětdžesatki tam ležo wostali, a tři stare spěwarke, mjez nimi jedne serbske z lěta 1808. Na

makanki pokazachu so w jubilejnej wustajeńcy „Čas pisa stawizny“.

Wojerecy. Po wjac hač lěto trajacym wonkowym a nutřkowym wobnowjenju so Janska cyrkej na reformaciskim dnju ze swjedženskimi kemšemi znowa poswjeći. Předowanje měješe Zhorjelski regionalny biskop Hans-Wilhelm Pietz. Někotre kemšerki běchu přišli w serbskej drašće Wojerowskeje wosady.

Njeswaćidło. W zwisku ze sobustawskej zhromadźizny a z 10lětnym wobstaćom SET wozjewichu nowiny Sächsische Zeitung dnja 5. nowembra, die Kirche dnja 14. nowembra a der Sonntag dnja 21. nowembra interview z předsydu towarstwa Měrćinom Wirthom, kiž je z nim wjeđ we Łazu bydlaacy žurnalist Andreas Kirschke.

Lipsk. W Instituce za sorabistiku Lipsčankeje university měješe sup. Malink 9. nowembra přednošk wo temje „Ewangelske serbstwo – bohate namrěwstwo z přichodom?“. Wosebje jeho wuwjedženja wo asimilaciji ewangelskich Serbow zbudźichu mjez přítomnymi wědomostnikami a studentami čitlu diskusiju.

Budyšin. Smjertnu njeđzělu dopođnja wusylaše telewizijny sćelak ZDF live ewangelske kemše z Pětrškeje cyrkwy w Budyšinje. Předowanje měješe Pětrski farar Burkhardt Pilz, kemše wobrubili je wosadni chór. W serbskej reči witała je telewizijnych přihladowarjow dr. Susanna Hozyna z Pětrškeje wosady.

Njeswaćidło. Smjertnu njeđzělu wusylaše serbski rozhlós połhodžinski přinošk wo serbskich pomnikach na Njeswaćanskim starym kěrchowje a nowym pohrjebnišću, kiž staj zhromadnje wuhotowalaj Trudla Malinkowa a rozhlósownik Marko Grojlich. Podobne wusyťanje měješaj hižo na smjertnej njeđzeli 2002 wo serbskich slědach na kěrchowach narańšeje Hornjeje Łužicy.

Dary

W oktobru je so darilo za Pomhaj Bóh 100 eurow a 30 eurow. Bóh žohnuj daraj a darićelow.

Spominamy

Před 150 lětami, dnja 12.12.1854, narodži so na burskim kuble w Sćijecach farar **Jan Křižan**. Wón chodžeše najprjedy do Michalskeje šule, potom na gymnazij w Budyšinje. Teologiju studowaše w Lipsku, Tübingenje a Jenje. Po studiju bě dwě lěće ze serbskim duchownym při Haninej cyrkwi w Kamjencu. Wot lěta 1883 skutkowaše 40 lět hač do swojeje smjerće 1923 w Hodźiju, přenje 15 lět jako diakon pod fararjom Imišom, po jeho smjerći jako farar. Zo je sej „serbski bamž“ Imiš runje Jana Křižana jako swojeho sobudźětačerja a naposledk jako swojeho naslědnika do Hodźijskeje wosady

wzał, na to pokaza, zo sej jeho wysoko wažeše jako wosobinu, duchowneho a Serba. Jan Křižan skutkowaše w Hodźiju dale w Imišowym duchu. Předewšěm přisporješe serbske pismowstwo. 16 lět bě redaktor Misionskeho Posoła, 34 lět redaktor protyki Předženak – hoberske to džělo! K temu nawjedowaše 20 lět Maćicu Serbsku, wot lěta 1903 jako městopředsyda, wot 1905 hač do smjerće jako předsyda. Wón wotpočuje na Hodźijskim kěrchowje; jeho narowny kamjeń ma kaž Imišowy rzyz serbske napismo. W Sćijecach steji hišće jeho ródny dom, kiž pak je njewobydleny a w bědnym stawje. Před nic hišće předolhim časom stej poslednej jeho džěsći zemrěłoj: mandželska fararja Renča w Barće a lékař Křižan w Dobruši.

Přeprašujemy

05.12. 2. njeđzela w adwence

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)

19.12. 4. njeđzela w adwence

09.30 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (farar dr. Buliš)

24.12. patoržica

10.00 hodowne kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)

25.12. 1. dzeń hód

10.00 delnjoserbske kemše w Choćebuzu w Serbskej cyrkwi

26.12. 2. dzeń hód

12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. Malink)

02.01. 2. njeđzela po hodžoch

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawačelej: Serbski wosadni zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć/Privateweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišć: Čišćernja DELANY tzwr w Njeswaćidle

Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačnje. Spěčuje so wot Založby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.